

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXII, broj 10

8. ožujka 2012.

cijena 100 Ft

*Na Pepelnicu, prvi dan korizme, svećenik posipa prah pepela po glavama vjernika govoreći: „Čovječe, sjeti se da si prah i da ćeš prah postati”.
Pepeljanje u Petrovom Selu sa župnikom Tamásom Várhelyiem*

Komentar

Pisanje zapisnika ili o uporabi materinskog jezika

„Po jeziku dok te bude, / I glavom će tebe biti!” stihovi su pjesnika otprije sto i pedeset godina koje danas možemo samo potvrditi. Prema odredbi novog Zakona CLXXIX iz godine 2011. o pravima narodnosti, o sjednici vijeća narodnosne samouprave potrebno je sačiniti zapisnik „na mađarskom jeziku i na jeziku vijećanja”, u našem slučaju na hrvatskome, a zapisnici su vjerodostojni na oba jezika. Radi usporedbe, prema (2005. godine izmijenjenom) Zakonu LXXVII. iz godine 1993. o pravima nacionalnih i etničkih manjina „zapisnik treba biti napisan na manjinskom jeziku i na mađarskome, odnosno isključivo na mađarskom jeziku. Kod dvojezičnog zapisnika vjerodostojnom se smatra inačica sastavljena na jeziku manjine.” Dakle zakonski okviri za pisanje zapisnika bili su i prije, ima ih i danas, samo je pravo na to jezično-stilski drukčije izraženo. Dakako, i jedna i druga inačica podrazumijevala je obvezatno pisanje zapisnika na mađarskom jeziku, a kao mogućnost ostavlja i njihovo pisanje na manjinskom jeziku, odnosno po novome, na jeziku vijećanja.

Zanimljiv je, ali možda i ne baš najsretniji izraz da se zapisnik piše „na mađarskom jeziku i na jeziku vijećanja”. Naime ako jezik vijećanja nije mađarski, onda zapisnik prvo nastaje na tome jeziku, a zatim se oblikuje ili prevodi na mađarski jezik. Ovako se pretpostavlja da dva zapisnika nastaju takoreći istovremeno. Tome donekle proturječi da se, u najmanju ruku, dalje komplicira stvar zapisnika stavkom 3. §-a 95. zakona o pravima narodnosti, kojim se određuje ukrižano, uzajamno potpisivanje dvaju zapisnika sa strane dvaju ovjerovitelja zapisnika. Dakle ovjerovitelj zapisnika na hrvatskome jeziku kao supotpisivač ovjerava i zapisnik na mađarskom jeziku, i obrnuto.

Pošto smo razložili postojeće zakonske okvire i mogućnosti, pitanje je samo koliko je naših samouprava sastavljalo, koliko njih sastavlja zapisnike na hrvatskome jeziku. Naravno, to iziskuje dodatne napore ponajprije predsjednika narodnosne samouprave, koji skrbi o sastavljanju zapisnika i njegovu dostavljanju Vladinome Županijskom uredu, ali pri tome mora riješiti pitanje zapisničara koji je osposobljen za pisanje zapisnika na hrvatskome jeziku ili to mora činiti on sam ili netko od zastupnika. Za mnoge to i nije bitno pitanje, putem lakšeg otpora pristaju da jezik vijećanja bude na mađarskom, pa se tako i zapisnici pišu na mađarskom jeziku.

Mislim da nije potrebno posebno dokazivati važnost očuvanja, njegovanja materinske hrvatske riječi i putem pisanja zapisnika na hrvatskom jeziku, jer po jeziku nas prepoznaju, po njemu će nas prepoznati, uzimati ozbiljno, vjerodostojno, čime ćemo i sami dokazati da držimo do svoje samobitnosti, da nam je stalo do materinskog jezika koji nam je glavni nositelj posebnosti. Po jeziku dok nas ima, i opstojnost nam je zajamčena.

S. B.

„Glasnikov tjedan”

U predvečerje Dana žena, sjedim za stolom, ispred mene tipkovnica, i razmišljam kako se osvrnuti na Dan koji u današnjoj demokraciji pluralizma već dvadesetak godina ima prizvuke negativnoga. U demokratskom pluralizmu u kojem je položaj žene u odnosu na mušku vrstu, bar na polju rada i obrazovanja, znatno teži. Mnogo se toga promijenilo u zadnjih sto godina, kao i kroz povijest ženskoga roda i ljudske vrste, pa tako, po svemu sudeći, i znana i neznana uloga žena u društvima, zajednicama, civilizacijama. Po poznatim stoljećima nije teško naći muške pseudonime pod kojima se kriju hrabre i intelektualno moćne žene, kojima je u njihovu vremenu bila predodređena tek funkcija roditelja.

Čitam rečenicu kako žena danas beskompromisno ide ukorak s izazovima svijeta, koji je još prije nekoliko godina slovio kao muški, i istodobno se s ljubavlju posvećuje svojim najmilijima, a uz to ona ima vremena za sebe. Lijepa rečenica, kao da je iz tv sapunice. Okružena sam muškarcima, u obitelji. Mojim muškarcima. Oni me i oblikuju iz dana u dan.

Muškarci će nerijetko kazati kako žene nemaju dovoljno načina, hrabrosti i znanja. Živimo i u vremenu teške gospodarske situacije te nemogućnost zapošljavanja žena, njihove nedovoljne zastupljenost u politici i medijima, prihvatanju žene kao ravnopravnog partnera... U društvu u kojem ja živim promijenila se tradicionalna uloga žene, nije ona više tek čuvarica vatre. Ali istovremeno i ne može biti „muškarac”. Biologija je odredila i ulogu žena, kao jedne od strana na kraju pupčane vrpce života. U suvremenome globaliziranom svijetu naizgled žena kao da odbija tu ulogu i traži više, mnogo više, možda i iznad svojih fizičkih sposobnosti. A nerijetko

prihvaća i uloge koje nisu dostojne samopoštovanja.

Potkraj devetnaestog stoljeća žena postaje sve važniji dio radne snage u tvornicama industrijskog kapitalizma, javlja se ideologija jednakosti žene s muškarcima i poboljšanja njezina istovjetnoga radnog statusa. Žene štrajka-ju tražeći ista radna prava. Međunarodni dan žena obilježava se 8. ožujka, slave se ekonomska, politička i društvena dostignuća žena, a njime se obilježava i požar u tvornici Triangle Shirtwaist u

Potkraj devetnaestog stoljeća žena postaje sve važniji dio radne snage u tvornicama industrijskog kapitalizma, javlja se ideologija jednakosti žene s muškarcima i poboljšanja njezina istovjetnoga radnog statusa.

New Yorku 1911. godine kada je poginulo preko 140 žena. Feministice su se izborile, i od 1975. Ujedinjeni narodi proglasili su Međunarodni dan žena.

U zapadnoj civilizaciji govori se o pravima žene, a zanemaruje se ženina izvorna uloga, tjera je se na nemilosrdnu borbu s muškarcima iako se ona ni po svojoj izdržljivosti ni po svojoj fizionomiji ne može usporediti s muškarcem. U zemljama trećega svijeta žena nema elementarna prava, pravo na život, ubijaju se novorođene djevojčice, žena je rob i predmet nasilja apsolutne muške vlasti, dio višeženstva. Ima puno i „ženskih priča” kao i muških koji s pravom kazuju kako oni nemaju u kalendaru Dan muškaraca. Ako smo svoji, svaki dan u kalendaru bit će i naš, bar u obitelji, zajednici, društvu i civilizaciji u kojoj ja živim. Jer tek jedan dan tek je kapljica u moru, naravno, ne manje bitna i vrijedna spomena.

Branka Pavić Blažetin

Svim čitateljicama Hrvatskoga glasnika uredništvo želi uspjeha povodom Međunarodnog dana žena!

Aktualno

Predstavljeno prošireno poglavlje „Narodnosti u Mađarskoj” u okviru obrazovne e-knjižnice

Više stotina dokumenata na jezicima narodnosti pomaže očuvanje kulturnog šarenila

Mišo Hepp, predsjednik HDS-a, Csaba Latorcai, zamjenik državnog tajnika za crkvene, narodnosne i civilne društvene veze, i dr. Gábor Barna, voditelj, odgovorni urednik e-knjižnice

Dana 21. veljače, u okviru programa Obrazovna e-knjižnica „Naslijeđe-kultura” predstavljeno je 2011. godine prošireno poglavlje „Narodnosti u Mađarskoj”. Na svečanosti koja je upriličena u vijećnici Ureda Hrvatske državne samouprave u Budimpešti, zamjenik državnog tajnika za crkvene, narodnosne i civilne društvene veze dr. Csaba Latorcai pozdravio je okupljene, među njima posebno Gábora Barnu, voditelja, odgovornog urednika e-knjižnice.

Csaba Latorcai uz ostalo je podsjetio da je posrijedi vrlo vrijedna zbirka koja se neprekidno mora razvijati, kako je to naglašeno na promotivnom predavanju pod naslovom Kultura nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj u javnom obrazovanju, prosvjeti putem razvijanja Obrazovne e-knjižnice «Naslijeđe-kultura», održanom potkraj prošle godine u Uredu Njemačke državne samouprave, kada su predstavnici narodnosti, stručnjaci koji se bave narodnostima, i predstavnici javnih glasila obaviješteni o najnovijim rezultatima i mogućnostima. Po njemu već su se tada mogle nazreti prednosti projekta.

Među glavnim tematskim krugovima jesu znanost o grbovima, naslijeđe naselja i županija, znanost i populariziranje znanosti, povijest industrije i gospodarstva, muzeji, povijest crkve, visoko školstvo, povijest športa, povijest umjetnosti i drugog.

Zamjenik državnog tajnika u svom je govoru naglasio kako program Obrazovna e-knjižnica „Naslijeđe-kultura”, koji se već

nekoliko godina neprekidno razvija i često spominje kao UNESCO-ov istaknuti uzorni projekt, istodobno služi očuvanju duhovnoga kulturnog naslijeđa, te potrebi samopredstavljanja mjesnih zajednica prema, uistinu, širokoj javnosti. U tom znaku, već pet godina uspješno djeluje web-stranica programa. S ponosom možemo reći kako su uređivači sa znatnom državnom potporom stavili na svjetsku mrežu na materinskom i mađarskom jeziku više stotina dokumenata na jezicima narodnosti i onih koji se bave narodnostima u Mađarskoj – literaturu o narodnosnoj znanosti, monografije, periodike, slikovnu i tonsku građu, multimedije. Njihov je broj 327 prema stanju od prosinca 2011. godine. Oni pomažu upoznati se s najboljim duhovnim plodovima narodnosti u Mađarskoj, a i narodnosti lako mogu doći do saznanja o djelovanju drugih narodnosti.

Latorcai uz ostalo reče kako je Ured povjeren za uređivanje e-knjižnice obradio brojne tematske sadržaje, ali su među njima – i za nas – posebno važne narodnosti.

Prema njegovim riječima, uredništvo svojom glavnom zadaćom smatra opskrbu javnog obrazovanja na mađarskom i narodnosnim jezicima s e-učilima za nastavno gradivo. Na stalno razvijanome multimedijalnom e-sadržaju na portalu Sulinet, koje obavlja Ured, najveća je zbirka obrazovnih učila i onih za populariziranje znanosti, temeljenih na infokomunikacijskoj tehnologiji. Dostupnost na www.sulinet.hu/oroksegtar.

Čestitajući na uspješnom projektu, zamjenik državnog tajnika na kraju je još naglasio kako Vlada istaknutu pozornost posvećuje osiguravanju prava narodnosti koje žive na području Mađarske, jačanju nacionalne svijesti sredstvima kulture. To ujedno znači očuvanje kulturnog šarenila te upoznavanje, i međusobno upoznavanje s kulturnim vrijednostima. Temeljni zakon Mađarske i novi narodnosni zakon, jedan s drugim u skladu, putem široke konzultacije, zadržavanjem dosadašnjih postignuća, njihovim razvijanjem precizira i proširuje pojedinačna i skupna prava pripadnika trinaest autohtonih zajednica.

S. B.

Kritike zastupnika narodnih skupina u Austriji

Izaslanstvo Centra austrijskih narodnih skupina za posjeta Strasbourgu informiralo je nadležne europske institucije i nacionalna diplomatska zastupništva o svojem nezadovoljstvu razvitkom manjinskoga stanja u Austriji, a posebno se osvrnulo na izmjenu i dopunu Zakona o narodnim skupinama i moguće negativne posljedice za narodne skupine u Austriji, posebice za Hrvate i Slovence.

Ivo Domnanović, predstavnik Hrvatskoga centra u Beču izjavio je da izmjene zakona, premda se takvima nastoje predstaviti, nisu u skladu s europskim duhom brige za manjine te je upozorio na nerazmjer svojedobnog zauzimanja Austrije za njemačku narodnu skupinu Južnog Tirola i politike koja je danas na snazi prema ostalim narodnim skupinama. Iako je izaslanstvo zadovoljno tonom razgovora, ipak izražava sumnju u daljnje izmjene Zakona o narodnim skupinama Saveznog kancelarstva. (www.hrt.hr)

SANTOVO – U organizaciji mjesne župne zajednice, od 12. do 14. ožujka održat će se trodnevna duhovna priprava za Uskrs. Kako je već dugogodišnja tradicija da se duhovna priprava za dva najveća blagdana – Božić i Uskrs – priređuje posebno za hrvatsku i posebno za mađarsku zajednicu, a za tu prigodu pozivaju se svećenici u goste, duhovnu pripravu na hrvatskom jeziku vodit će velečasni Goran Vilov, župnik vojvodanskoga Bačkog Monoštora, a na mađarskom nekadašnji pomoćnik santovačkog župnika Zsolt Retkes iz Baje. Misna slavlja na hrvatskom jeziku sva tri dana počinju u 16.30 sati, prije mise omogućena je i ispovijed na materinskom jeziku, a na mađarskome u 18 sati.

Predstavljanje dviju knjiga naših književnika, u izdanju Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, u Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu

Stipana Blažetin: „Na istom kolosijeku“, izabrane pjesme (Rešetari–Pečuh, 2011)
 Josip Gujaš–Đuretina: „Iz pozadine“ (Pečuh, 2011)

Predstavljanje u Društvu hrvatskih književnika, kojem se odazvao velik broj zainteresiranih, moderirala je voditeljica Tribine DHK Lada Žigo, a sudjelovali su mu književnik Đuro Vidmarović, jezikoslovac Ernest Barić, Silvestar Balić, urednik knjige Josipa Gujaša Đuretina, novak Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, i Stjepan Blažetin, urednik knjige Stipana Blažetina, ujedno i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj

U Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu, 29. veljače, predstavljene su Zbirke pjesama dvojice hrvatskih pjesnika iz Mađarske: zbirka „Iz pozadine“ Josipa Gujaša Đuretina i zbirka „Na istom kolosijeku“ Stipana Blažetina, koje su ugledale svjetlo dana 2011. godine u izdanju Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Zbirka „Iz pozadine“ izašla je u povodu pjesnikove 75. obljetnice rođenja (1936. u Martincima) i 35. obljetnice smrti (1976. u Budimpešti), a zbirka pjesama „Na istom kolosijeku“ u povodu 70. obljetnice rođenja (1941. u Santovu) i 10. obljetnice smrti (2001. u Pečuhu) Stipana Blažetina. Radi se o dva pjesnika koji su svojim pjesništvom dominantno obilježili pjesničko stvaralaštvo, poeziju Hrvata u Mađarskoj osamdesetih godina dvadesetog stoljeća.

Predstavljanje u Društvu hrvatskih književnika, kojem se odazvao veliki broj zainteresiranih, moderirala je voditeljica Tribine DHK Lada Žigo, a o književnom radu dvojice pjesnika i jeziku njihovih pjesama govorili su književnik Đuro Vidmarović, jezikoslovac Ernest Barić, Stjepan Blažetin, urednik knjige Stipana Blažetina, ujedno i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Silvestar Balić, urednik knjige Josipa Gujaša Đuretina, novak Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj.

U svom izlaganju Vidmarović je istaknuo kako je riječ o pjesnicima hrvatske dijaspore koji su živjeli i stvarali na rubu hrvatskoga etničkog prostora. Vidmarović smatra kako su Blažetin i Gujaš Đuretina bili vodeće hrvatske pjesničke osobnosti 20. stoljeća u Mađarskoj. Blažetin je pisao hrvatskim standardnim jezi-

kom i mjesnim kajkavskim idiomom, pratio i književna zbivanja u matičnoj domovini, a ovom zbirkom, izborom njegovih pjesama vraćan je pjesničkih izvorima, ali i uklopljen u hrvatske književne tokove. Blažetin je bio svestran, pedagog, metodičar, pjesnik, političar koji je svojom osobnošću obilježio vrijeme u kojem je stvarao i živio. Ponikavši iz Santova, rasadišta hrvatskog duha u Mađarskoj, nakon Drugoga svjetskog rata, živeći i radeći sve do smrti među pomurskim Hrvatima u Serdahelu, ogledao se uz poeziju, u drami, romanu, prozi, pisao je poeziju za djecu... Blažetin se nije odrekao svoga hrvatstva i nije bježao u takozvano južnoslavenstvo. Pisao je hrvatskim književnim standardnim jezikom oslanjajući se na mjesno narječje pomurskih Hrvata i santovački idiom što je u njegovo vrijeme bila prava rijetkost i služio je kao primjer. Pratio je zbivanja u književnom životu matičnoga naroda i oslobađao se tradicionalnoga pjesničkog diskursa, ali nije bježao ni od deklamativnoga pjesništva. Karakterističan naslov, kronološko načelo od nastupa u antologiji U kolo, preko objavljenih zbirki (Srce na dlanu, Suncu u oči) do posljednjih pjesnikovih pjesama, odlike su zbirke izabranih pjesama. Ovaj izbor iz Blažetinova pjesništva vrijedan je doprinos i svojevrsno ubaštinjavanje i uvrštavanje Blažetinova pjesništva u korpus nacionalne književne baštine, zaključio je Đuro Vidmarović.

Pjesnikov sin, književnik Stjepan Blažetin, ujedno i priređivač zbirke pjesama, napomenuo je kako u ovaj izbor nisu ušle pjesnikove dječje pjesme, te je zahvalio suizdavačima KLD Rešetari iz Rešetara koji su učinili sve da ova

zbirka ugleda svjetlo dana. Naglasio je kako nije lako govoriti o pjesništvu niti napraviti izbor poezije o kojoj imate i previše informacija, time je teško biti objektivni i naći potreban objektivni odmak kako bi se izabralo ono što je najbolje, je li se u tome uspjelo, to će ocijeniti drugi, oni koji poznaju pjesništvo Stipana Blažetina.

Silvestar Balić, urednik zbirke „Iz pozadine“, govoreći o pjesniku Gujašu Đuretina, podsjetio je kako su u zbirci svoje mjesto našle pjesme objavljujane u Narodnim novinama i Narodnom kalendaru, izdanjima Demokratskoga saveza Južnih Slavena. Istaknuo je kako ova zbirka pjesama, osim vrijedne tematsko-motivske razine, ima i refleksivne značajke u kojima se očituju odnosi sela i grada te pitanja pojedinca u tim odnosima, teme zavičaja, te na neki način ruši mit o Gujašu kao zavičajnom pjesniku, što sugerira zbirka objavljena godinu dana poslije pjesnikove smrti, zbirci Iz Podravine 1977. godine. Zbirkom „Iz pozadine“ urednik je želio naglasiti položaj autora. Osvrnuo se i na prve dvije pjesme Josipa Gujaša Đuretina, Iz Podravine i dvojezične zbirke Iverje, u izboru i prijevodu Đuse Šimare Pužareva. Šezdesetak posto objavljenе građe u zbirci Iz pozadine jesu nove pjesme, koje nisu našle svoje mjesto u spomenutim zbirka, te njihove inačice, jer Gujaš je često varirao svoje pjesme. Pjesme su poredane kronološki, prepisane izvorno, bez intervencija, a datumom objave i autorovim opaskama.

Prof. Barić govorio je o jeziku pjesama Stipana Blažetina i Josipa Gujaša Đuretina ističući kako je za razumijevanje književnoga rada Hrvata u Mađarskoj potrebno upoznati njihov status autohtone etničke skupine, koja je u različitim vremenima i valovima iseljavanja pristizala u Mađarsku. Također je potrebno ući u njihovu tradiciju pisane i usmene riječi te bogoslužja, te poznavanje postojanja ili nepostojanja mogućnosti školske izobrazbe na materinskom jeziku kao i bogoslužja na materinskom jeziku kod hrvatskih subetničkih skupina u Mađarskoj.

Napomenuo je kao zanimljivost kako je jedna skupina iznimno svjesnih Hrvata iz Blažetinova zavičaja, iz rodnoga Santova, 1899. godine zbog mađarizacije u okvirima Katoličke crkve, i nemogućnosti služenja bogoslužja na materinskom jeziku, prešla u okrilje Srpske pravoslavne crkve na pravoslavlje, jer nije htjela misu slušati na mađarskom jeziku. Istaknuo je kako su danas Hrvati u Mađarskoj svojim prihvatili standardni hrvatski jezik, onakav kakav je u Republici Hrvatskoj. Istaknuo je kako danas Hrvati u Mađarskoj od pada komunizma 1990. imaju pravo na vlastiti materinski jezik i njegovo službeno hrvatsko ime. Tek poznavanjem specifičnih jezičnih i društvenih okolnosti u kojima nastaje pjesništvo dvojice pjesnika može se razumjeti i njihovo oblikovanje vlastitoga pjesničkog izričaja. Posebice jezika pjesništva Josipa Gujaša Đuretina.

Branka Pavić Blažetin

Josip Gujaš Đuretina

Izlaganje dr. Ernesta Barića u Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu, 29. veljače, prilikom predstavljanja zbirki pjesama dvojice hrvatskih pjesnika iz Mađarske

O jeziku pjesama Josipa Gujaša Đuretina (1936–1976) i Stipana Blažetina (1941–2001)

Kako bismo manje-više objektivno ocijenili i dali na konkretnim činjenicama utemeljeno mišljenje o hrvatskom jeziku kojim su pisali danas ovdje u Zagrebu predstavljena dvojica hrvatskih književnika iz Mađarske, Josip Gujaš Đuretina i Stipan Blažetin, pa i neki drugi pjesnici, njihovi suvremenici poput Roze Vidaković, Marka Dekića, Branka Filakovića, Mate Šinkovića i drugih, nužno je ukratko izdvojiti i iznijeti nekoliko odredbenica,

koje se ne bi smjelo zaobići i zanemariti iz prostoga razloga što su oprečna mišljenja i prijepori oko naravi hrvatskoga jezika kojim su pisali spomenuti književnici generirani upravo ne uzimanjem u obzir specifičnih okolnosti, dakako, prvenstveno jezičnih, u kojima su nastala njihova djela. O kojima je tu posebnostima riječ? Izdvojio bih ovom zgodom tri.

Kao prvu temeljnu činjenicu valja naglasiti da Hrvati u Mađarskoj imaju status autohtone manjine, a to znači da sebe ne doživljavaju kao doseljenike ili iseljenike, nego autohtonim (urođenim) stanovništvom Mađarske, bez obzira na vrijeme dolaska u prostore u kojima sada žive, a doseoba je završena početkom 18. stoljeća, uz napomenu da je riječ o raznim hrvatskim etničkim skupinama s različitim prostora Hrvatske, pristiglih različitim migracijskim valovima, a upravo su te okolnosti utjecale (a to bi bila druga odsudna činjenica) na kontinuirano djelujuću/manjkajuću tradiciju hrvatske pisane riječi (nadgrobni natpisi, uporaba hrvatskoga jezika u bogoslužju, kalendari na hrvatskom jeziku i sl.) i s tom okolnosti povezana treća činjenica: postojanje (na temelju podastrijetih zahtjeva zajednice i nastalih propisa) odnosno nepostojanje kontinuirane školske izobrazbe i poduke na hrvatskom jeziku ili barem nastave i hrvatskoga jezika kod raznih hrvatskih subetničkih skupina u Mađarskoj od njihove doseobe pa nadalje.

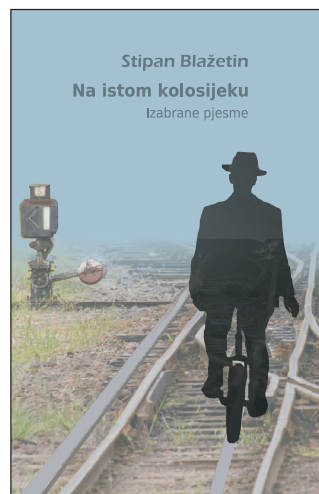
Držim da su upravo spomenute okolnosti dobrim dijelom utjecale na poimanje vlastitog organskog hrvatskog idioma kao materinskoga i na njemu izgrađivanom standardnom jeziku, a koji je, odnosno koji su poslužili i ovoj dvojici pjesnika u oblikovanju jezične fizionomije njihova pjesničkoga izričaja. Da budem od kraja jasan. Josip Gujaš Đuretina je iz tadašnjih homogenim hrvatskim stanovništvom nastanjenih Martinaca u mađarskom dijelu Podravine, (žitelji ovoga sela inače sebe smatraju starosjedocima), kao popudbinu ponio svoj štokavsko ekavski govor, bogatu pučku usmenu, ali ne i pismenu hrvatsku tradiciju te uslijed dosljedne politike odnarođivanja mađarskih vlasti tijekom više stoljeća, takoreći nikakvu osviještenost o dometima hrvatske kulture uopće a i posebno ne o pripadnosti hrvatskom nacionalnom korpusu. Ako bih trebao formulirati rezultat te i takve politike jednom rečenicom u slučaju podravskih i pomurskih Hrvata u Mađarskoj do sredine 20. stoljeća, onda bih rekao – s malo pretjerivanja – da se manje-više uspjelo uvjeriti te naše sunarodnjake da su oni, zapravo, iskvarenim hrvatskim jezikom govoreći Mađari. U školi se nastava izvodila isključivo na mađarskom jeziku, bogoslužje također. Bitnom značajkom navedena stanja se može smatrati i školovanje nadarene djece u tim krajevima, naima kao pravilo svoju su djecu roditelji slali u obližnje mađarske gimnazije, pa je tako i Josip Gujaš Đuretina nastavio školovanje u Sigetu i Pečuhu, a nakon položene mature, sada već po vlastitu izboru, suverenim vladanjem martinačkoga dijalektalnog idioma, ali bez poznavanje hrvatskoga književnoga jezika upisao je povijest i po tadašnjoj terminologiji južnoslavenski jezik na Budimpeštanskom sveučilištu. I tu dolazi prvi put, potencijalno, u situaciju da sustavno uči hrvatski standardni jezik, no na fakultetu kao i školskim i drugim ustanovama formirajuće „južnoslavenske zajednice“ prevladava i po prestižu dominira zapravo srpski jezik, u nekim pak školama svojevrсни amalgam hrvatskih dijalekata i srpskoga književnoga jezika. Ova je okolnost u znatnoj mjeri predodredila i oblikovala književni jezični izričaj Josipa Gujaša Đuretina. On, kao obrazovani intelektualac i sve više osviješteni Hrvat bez kompleksa o manjoj vrijednosti naroda kojemu pripada, nije imao namjeru postati dijalektalnim pjesnikom, no zbog snaž-

nog emocionalnog vezivanja za hrvatsku pučku usmenu tradiciju rodnoga kraja, u svojim pjesmama integrira ne samo ekavski refleks martinačkoga govora nego i dobar dio vokabulara (a koji se uz obličnu podudarnost semantički nerijetko razlikovao od onoga u standardnome), uz prihvaćanje tada prestižnije poimanog srpskoga standarda, dodatno potencirano i činjenicom što je živio u Budimpešti. Upravo se ove jezične značajke i izvanjezični čimbenici mogu iščitati i pratiti u kronološkom slijedu nastanka njegovih pjesama, zahvaljujući danas predstavljanju zbirci Iz pozadine.

Stipan pak Blažetin je ponikao u onoj drugoj, jezično i nacionalno osviještenijoj hrvatskošokačkoj santovačkoj sredini gdje je uz pučku usmenu kulturu i pisanu hrvatska riječ kontinuirano egzistirala u školi, crkvi i uopće u javnom životu.

Koliko je ta hrvatska zajednica bila čvrsto vezana za svoj hrvatski jezik, ne samo u kući nego i u crkvi, svjedoči i svojevrсни fenomen prelaska dijela santovačkih Hrvata u pravoslavlje kada su mađarske asimilatorske vlasti pokušale u crkvu uvesti mađarski jezik umjesto hrvatskoga. Stipan Blažetin pak poput mnogih Santovaca školovao se na hrvatskom jeziku u mjesnoj osnovnoj školi kod poznatog domoljuba i vrsnoga pedagoga Stjepana Velina te skupa s ostalim sposobnim učenicima, prema uhodanoj tradiciji, nastavio školovanje u Srpskohrvatskoj učiteljskoj školi i gimnaziji u Budimpešti. Stipan je Blažetin kasnije uz rad diplomirao na kroatistici u Pečuhu i Budimpešti usavršavajući svoje poznavanje hrvatskoga standardnoga jezika, a što se također može uočiti i pratiti u ovdje promoviranoj zbirci Na istom kolosijeku. U usporedbi s Gujašem Blažetin nije imao dvojbe ni prijepora oko odgovora na kod pjesnika uvijek aktualno i ponavljano pitanje: kojim i kakvim jezikom da pišem. Zbirke dvojice vrsnih naših pjesnika valja jezično sagledati i ocijeniti u kontekstu vremena i prilika u kojima su oni živjeli i stvarali.

Dodajmo rečenomu, a radi povijesne istine, da je bilo potencijalne šanse da se na primjeru dvojice naših hrvatskih književnika iz Mađarske u tradiciji ukorijenjena i očitovana jezična različitost izgleda jer je stanje na početku orisane razlike glede uporabe i funkcije te statusa hrvatskoga jezika kod različitih subetničkih skupina Hrvata u Mađarskoj trajalo zapravo do 1945. godine. Zbog historijskog nasljeđa u višestoljetnoj povijesti teritorijalno, kulturno i jezično razjedinjenih hrvatskih etničkih skupina u Mađarskoj u razdoblju između 1945. i 1949. godine, prvi put se pojavila realna šansa za njihov svekoliki prosperitet, a u sklopu toga i pretpostavke za njihovo ujedinjenje pod zajedničkim nazivom Hrvati, i imenovanje njihova jezika kao hrvatskoga. Umjesto toga prevladavala je druga „slavenska“, zapravo „južnoslavenska“ koncepcija jezika, i ne samo jezika, poticana od strane mađarskih vlasti, u prvom redu zbog pogoršanih političkih odnosa između Mađarske i Jugoslavije. Takvo je stanje potrajalo, zapravo, do demokratskih promjena. Od početka 90-ih godina Hrvati u Mađarskoj ustrajno inzistiraju na tome da vlastiti jezik i službeno mogu nazvati hrvatskim, umjesto ranijih naziva: južnoslavenski (koji lingvistički apsurd u jednini), pa srpskohrvatski, hrvatskosrpski, kako je stajalo i pisalo u svim službenim glasilima i dokumentima na mađarskom i „našem“ jeziku. Danas je općeprihvaćen naziv „hrvatski“ u svim službenim dokumentima na mađarskom jeziku, a jezikom u školama, javnim glasilima i izdanjima hrvatske manjine prihvaćen je standardni hrvatski jezik u Republici Hrvatskoj. No rano preminuli Josip Gujaš Đuretina (1976) nije bio te sreće da u cijelosti izgradi svoj hrvatski jezik u promijenjenim okolnostima, a koje bi po mome čvrstom uvjerenju znatno utjecale na jezik kojim je svoje pjesme pisao, a naglom smrću Stipana Blažetina (2001) prekinut je pjesnički uspon jednoga od naših ponajboljih pjesnika.

Intervju

Etnički pluralizam brana je totalitarizmu

„Mi s demokratskim pluralizmom i političkim pluralizmom imamo slabo i kratko iskustvo, to ćemo još morati razvijati, ali etnički pluralizam nam je poznat u svim ovim zemljama i jedna je po mome mišljenju brana totalitarizmu i bila je brana čak i u najgorim vremenima, on je jedan od temelja za razumijevanja pluralnog društva i kao takav vrlo je dragocjen” – kazala je ministrica vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Vesna Pusić za Hrvatski glasnik boraveći u Budimpešti 24. veljače.

Razgovor vodila: *Branka Pavić Blažetin*

Iza vas je naporan radni dan, ali i prvi Vaš bilateralan posjet otkada ste na čelu Ministarstva vanjskih i europskih poslova?

Istina je. Danas je točno 61 dan od formiranja nove vlade u Hrvatskoj nakon izbora, ja sam već bila u vanjskim posjetima, ali to je prvi pravi bilateralni posjet. Došla sam svome mađarskom kolegi, ministru vanjskih poslova, gospodinu Jánosu Martonyiu. Poznajemo se odavno, imali smo priliku razgovarati i ranije na skupovima Croatia summit, koji će se i ove godine održati u Dubrovniku, na Vijeću ministara za vanjske poslove u Bruxellesu, ali danas smo razgovarali o bilateralnim odnosima. Mađarska je zaista izuzetno mnogo pomogla prilikom pregovaranja Hrvatske o članstvu u Europskoj Uniji. Hrvatska je završila svoje pregovore za vrijeme mađarskog predsjedavanja i uz veliku mađarsku pomoć. Mislim da je to stvorilo temelj za jedno prijateljstvo i za mogućnost suradnje u budućnosti na različitim temama. Imamo zajedničkih interesa od ekonomskih do političkih, europskih, regionalnih. Moje izaslanstvo primio je i predsjednik Mađarske gospodin Pál Schmitt. Njega također poznajem iz njegovih i mojih ranijih dužnosti, on je između ostalog kao mađarski zastupnik u Europskom parlamentu bio i supredsjedatelj hrvatsko-europskog mješovitog parlamentarnog odbora kad sam ja sa strane Hrvatskog

Ministrica vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Vesna Pusić

ljudima koji očito vrlo aktivno drže ne samo na životu nego i razvijaju i obrazovni, kulturni, politički i svaki drugi život hrvatske manjine u Mađarskoj.

Koja je strategija nove vlade prema autohtonoj zajednici?

Upravo je formiran poseban ured za Hrvate izvan Hrvatske koji nije više sastavni dio Ministarstva vanjskih poslova, nego je direktno pri Vladi kao poseban ured s posebnim proračunom, dakle nije mu budžet dio budžeta nekog ministarstva, nego ima svoj poseban proračun. Jedna stvar koju bismo

sabora bila članica. Razgovarali smo u parlamentu sa članovima grupe Hrvatsko-mađarskog prijateljstva, s Tiborom Navracsicsem, potpredsjednikom Vlade i ministrom pravosuđa i javne uprave, na kraju dana, ali apsolutno ne najmanje važno razgovarali smo s vrlo agilnim predstavnicima Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj,

htjeli jest uz održavanje autohtonih zajednica i pomoć u kulturnim, obrazovnim, političkim projektima. Tim zajednicama pomoći da se pokažu i razvijaju prema i nekim modernim kulturnim sadržajima, novoj komunikaciji, dakle ne isključivo prema tradicionalnom, naravno, tradicionalnom kao bitnom održavanju identiteta, ali i prema nekim novim kulturnim projektima i s tim u vezi nadam se da ćemo i u okviru jednog projekta koji u Hrvatskoj počinjemo, a to je jedna zaklada za kulturnu komunikaciju i za uspostavljanje neke vrste, uspostavljanje kulture kao medija kroz koji se komunicira između država, da ćemo u tom okviru i dodatno moći pomoći, surađivati s hrvatskom zajednicom u Mađarskoj.

Najčešći je problem kada se govori o pomoći matične domovine Hrvatima izvan matične domovine kako projektima aplicirati na sredstva pri nadležnim ministarstvima. Središnji ured formiran pri Vladi za Hrvate izvan Republike Hrvatske vjerojatno će koncentrirati sredstva koja su do sada bila pri ostalim ministarstvima i na neki način ipak dolazila do hrvatske zajednice, do Hrvata u Mađarskoj? I vaše je Ministarstvo putem diplomatskih predstavništava dijelilo određena sredstva. Naš bi se tjednik za sredstva rado natjecao kod Ministarstva kulture, ali se nije moglo aplicirati jer je potrebno sjedište u Republici Hrvatskoj. Razmišlja li se pri Vladi o tome da se za hrvatske subjekte izvan Republike Hrvatske to pojednostavi, da se otvore vrata projektima, osmišljenim projektima kojima bi se natjecalo za potrebna sredstva u očuvanju identiteta i jezika Hrvata izvan Hrvatske?

Ured bi imao natjecaj isključivo za projekte Hrvate izvan Hrvatske, preduvjet bi bio da morate biti predstavnik ili projekt hrvatske zajednice izvan Hrvatske. Budući da je Hrvatska relativno blizu članstvu Europske Unije, otvorit će se dodatne mogućnosti, korištenje europskih fondova. Već sada imamo mogućnosti korištenja nekih pretprijetnih fondova, Mađarska ima mogućnosti redovnog korištenja europskih fondova. Po mome mišljenju treba usmjeravati Ured u pravcu osiguravanja praktičkih sredstava za predfinanciranja i sufinanciranja sredstava za apliciranje na ozbiljnija sredstva iz europskih fondova, osiguravanje vlastitog udjela natjecatelji-

Ministrica Pusić sreća se s predsjednikom Mađarske Pálom Schmittom

ma. Mislim kako sredstva iz Ureda za Hrvate izvan Hrvatske treba u perspektivi, treba na neki način tako usmjeravati. Zasadu će to biti sredstva koja će se dodjeljivati direktnim natječajima, Ured za 2012. ima proračun, u Vladinom proračunu su određena sredstva za rad Ureda u 2012. godini.

Moje ministarstvo, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, može puno učiniti u komunikaciji i u uspostavljanju, definiranju čak i nekih projekata, imamo planove što se tiče europskih fondova na koje ćemo se prijavljivati. U okviru nove vlade utemeljeno je Ministarstvo regionalnog razvoja i europskih fondova i preko tog ministarstva će ići projekti koji se kandidiraju iz Hrvatske na razini države i međudržavnih kombinacija za sredstva iz europskih fondova, kad se radi o prekograničnoj suradnji, onda, naravno, i mi ćemo biti uključeni.

Hrvatska vlada i poglavito vaša stranka svojim istupima kada se nedavno raspravljalo o Zakonu o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske kazuju kako Hrvatska ima moralnu i ustavnu obvezu skrbiti se o Hrvatima izvan Hrvatske te kako je dužnost Republike Hrvatske i vanjske politike Republike Hrvatske da u bilateralnim odnosima s državama u kojima žive Hrvati traže identična prava za njih kao što ih imaju pripadnici njihovog naroda u Republici Hrvatskoj. Danas u razgovorima s visokim predstavnicima mađarske države i vlasti je li bilo riječi o nama, o Hrvatima u Mađarskoj, ako je bilo, o čemu se govorilo?

Bilo je riječi. Naglasak je bio na tri točke. Jedna je rješenja koja se, to su zapravo prve dvije točke razgovora, novim zakonom predviđaju za političko zastupanje odnosno predstavljaju Hrvata u Mađarskoj u Mađarskom parlamentu. Jedno kroz mogućnost preferencijalnih glasova odnosno glasova koji trebaju doseći neku razinu, to je oko dvadeset tisuća glasova, što, po svemu sudeći, Hrvati, koji su na granici te brojke, ne mogu doseći tu razinu ako će glasovati kao manjinski birači. Drugo je ova nova institucija koju bi se uvelo u parlament institucija glasnogovornika pojedine manjine, dakle osobe koja bi imala mogućnost rasprave i sva prava kao zastupnik ili zastupnica, osim prava glasa. To je, kao što znate, različito od onog što imaju Mađari u Hrvatskoj koji imaju garantiranog jednog zastupnika bez obzira na broj glasova.

Recimo u Hrvatskoj ima i rješenje da jedan zastupnik predstavlja četiri manjine, ali ima i jedan zastupnik koji predstavlja dvanaest malih nacionalnih manjina. Manjinski zastupnici ulaze sa daleko manjim brojem glasova nego prosječan zastupnik u Hrvatski sabor. U prosjeku za izabrati jednog zastupnika u Hrvatski sabor je potrebno petnaest do šesnaest tisuća glasova, a mnogi manjinski zastupnici, tu ne govorimo o predstavnicima srpske manjine jer oni ulaze s velikim brojem glasova, mnogi manjinski zastupnici ulaze, ulazili su s nekoliko stotina glasova, a možda

U Veleposlanstvu Republike Hrvatske ministrica Pusić sastala se s predsjednikom HDS-a Mišom Heppom i predsjednikom Saveza Hrvata u Mađarskoj Josom Ostrogoncem, domaćin susreta bio je veleposlanik Ivan Bandić

sada ulaze s 1500–2000 glasova, dakle bitno manje od onoga što je potrebno za „običnog”, da tako kažem, nemanjinskog zastupnika. Oni međutim imaju potpuno isto pravo glasa i istu ulogu. Dakle to je, naravno, jedno pitanje o kojem apsolutno mislim da treba i može se razgovarati i ja bih vrlo rado čula stavove Hrvata u Mađarskoj po tom pitanju njihove političke reprezentacije. Dakle to su ta dva modela o kojima smo razgovarali. Razgovarali smo i o Hrvatskom kazalištu u Pečuhu koje se meni čini jedna vrlo važna i neobična i dragocjena institucija, i tu je i Hrvatska pomogla da sada u održavanju kazališta, i ja sam zamolila mađarske kolege da pomognu sa svoje strane da se kazalište održi i razvija dalje. To su tri teme o kojima sam s mađarskim kolegama danas razgovarala.

Rekli ste kako ste impresionirani što sve, da tako kažemo u navodnicima, imaju, koliki je duhovni potencijal Hrvata u Mađarskoj, s kojim su Vas upoznali gospoda Hepp i Ostrogonac. Oni su vas vjerojatno i zamolili za posredovanja pri određenim stvarima. Što su Vas molili i o čemu ste s njima razgovarali?

Njihove glavne primjedbe mogu izraziti i brojčano. Tako da su uglavnom govorili i o novcu koji im treba i koji je, čini se po svemu, hrvatska vlada bila preuzela kao obvezu za financiranje đakčkog doma u Santovu koji izgleda krajnje impresivno, gdje je mađarska strana već podmirila svoje troškove. To je nešto što smo preuzeli, odnosno pomoćnik za europske poslove preuzeo na sebe da istraži o čemu se radi i u kojoj je fazi, i da riješi to pitanje koliko je to moguće. Druga tema su bila određena sredstva koja su potrebna za ljetovanje djece na Pagu u ljetovalištu koje je u vlasništvu samouprave. Govorili su i pokazali mi škole u Pečuhu, Budimpešti, o školstvu od vrtića do gimnazije i načinima na koji su to razvijali, kako to sada funkcionira, dakle

govorili su mi o svojim uspjesima, pokazali su mi kazalište i muzej sakralne umjetnosti, dakle nekoliko stvari koje apsolutno znače i doprinose bez daljnega prepoznavanju identiteta Hrvata u Mađarskoj. Vrlo su poslovna gospoda.

Sada ste u položaju da malo pobliže upoznate nas Hrvate u Mađarskoj, kao ministrica, kao član Vlade ali i kao građanka Republike Hrvatske mislite li kako je Republika Hrvatska svjesna koji potencijal leži u Hrvatima izvan njezinih granica u hrvatskoj dijaspori koja čuva jezik i kulturu već petsto godina?

Pa moje mišljenje, ako hoćete jednostavan odgovor, na ovo vaše pitanje: ne.

Dakle mislim da su Hrvati u dijaspori gledani cijeli niz godina na prvom redu kroz perspektivu glasanja na hrvatskim izborima. I doprinosa koji mogu dati u odnosu snaga na hrvatskim izborima, što mislim i uvijek sam mislila da je potpuno pogrešan pristup, zato što de facto Hrvati izvan Hrvatske od te činjenice nemaju apsolutno ni štete ni koristi, osim simbolične geste ne vidim što to dalje znači. Ali čuvanje identiteta, promoviranje recimo odnosa između Hrvatske i zemlje u kojoj žive, kreativni potencijali, knjige koje su mi gospoda Hepp i Ostrogonac danas pokazali i poklonili, povijesne studije i književnost su jedan potencijal koji, ja bih rekla, predstavlja Hrvatsku u drugom svjetlu. Čuvajući pluralizam koji je prvi pluralizam, a to je etnički, doprinose i zemlji u kojoj žive. Mi s demokratskim pluralizmom i političkim pluralizmom imamo slabo i kratko iskustvo, to ćemo još morati razvijati, ali etnički pluralizam nam je poznat u svim ovim zemljama i jedna je po mome mišljenju brana totalitarizmu i bila je brana čak i u najgorim vremenima, on je jedan od temelja za razumijevanja pluralnog društva i kao takav vrlo je dragocjen.

84. godišnjica smrti Mate Meršića Miloradića

Venac je položio na Miloradićev grob Mate Farkaš, zastupnik mjesne Hrvatske samouprave

U srijedu, 15. februara, prije 84 ljeta je umro naš kemljanski farnik Mate Meršić Miloradić. U četvrtak smo imali strašno vrime u selu. Snigalo je, grmljavina je bila. Sniga smo imali pol metra. Predsjednica Hrvatske samouprave u Kemlji je proslila načelnicu Zsuzsannu Balsay da odhitaju ljudi od samouprave snig. Mali traktor je počistio put do cimitera, ali do nedilje se je snig utalio. Hrvatska samouprava je zapovidala mašu za Matu Meršića Miloradića. Naš farnik, Karol Klemenšić su se na maši spominjali na svakoga mrtvoga kemljanskoga farnika Jivu Greinera, Ferencu Falua i Pavla Horvata.

Po maši su čudami došli va cimiter. Onde se je predsjednica spominjala na farnika i pjesnika. Preštala je i njegovu poznatu pjesmu pod naslovom Zač?, a zadnje strofe ovako glušu:

Nigdar ja ne jačim vam,
Da se gizdim s tim, ča znam,
Da naprčim gori nos,
Ili klanjam kot rogoz,
Da dobenem prsten zlat,
Da zaslužim ki dukat!...
Znajte mučenik je strat
On med nami, ki bi rad
Ostat to, ča je: Hrvat!

Po svečevanju je Hrvatska samouprava pozvala ljude va Hrvatski klub. Onde smo se razgovarali za hrvatske programe i za jezik.

Kako se spominamo Kemlji na njega? Svako ljeta na rođendan i na dan smrti je maša u crikvi. U cimitru položimo venac i nažgamo sviće na grobu. Imamo Zakladu

Meršića. Jedna nova ulica se zove Mate Meršić Miloradić. U osnovnoj školi je crtanje na Meršićeve pjesme, a zatim je izložba od najljepših kipov. Jačkarni zbor nosi ime pjesnika, ali med jačkaricama je sve manje. Nekolikimi su umerli, a drugi su bolesni. Va Hrvatskom klubu je još šest žen, ke jačimo stare jačke. U školi je još i recitiranje pjesam. To ide pod imenom velikoga pjesnika Mate Meršića Miloradića. Pri crikvi stoji spomenik pjesnika. Tamo položimo venac na „Književni tajedan” va novemberi.

Marija Nović-Štipković

Dio nazočnih na svečevanju

Ana Šakan Balatinac (1937–2012)

Ana Šakan Balatinac, Anica néni, kako smo je odmila zvali, rođena je u Olasu 31. kolovoza 1937. godine, a nenadna smrt zadesila ju je 27. veljače 2012. godine u Olasu.

Suprug joj je preminuo 2006. godine. Ana Šakan Balatinac bila je jedna od najvjernijih čitateljica Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj, u ovome malom baranjskom naselju u kojem dana živi malobrojna zajednica Hrvata Šokaca. Za Anom Šakan Balatinac tuguju njezina djeca Jelica i Ivica te unuci Julija, Tamaš, Anna, Mikloš i Frida, snaha, bliža i daljnja rodbina, prijatelji te cijela hrvatska zajednica u Olasu, na čelu s tamošnjom Hrvatskom samoupravom. Ana je bila istinska vjernica, žena staroga kova, iznad svega ponosna na svoje hrvatsko podrijetlo. Tako je odgojila i svoju djecu. Bila je nazočna na svim hrvatskim priredbama, našim misama, putovanjima, posjećivala je kazališne predstave na hrvatskom jeziku, koncerte, uvijek među Hrvatima, te sudjelovala aktivno na svim događanjima u organizaciji olaske Hrvatske samouprave. Na nju se uvijek moglo računati. Njezina iznenadna smrt za malu hrvatsku zajednicu u Olasu veliki je gubitak.

Pokop Ane Šakan Balatinac bio je na olaskome groblju 1. ožujka. U ime hrvatske zajednice od pokojnice se oprostila Hrvatska samouprava, koja će dugo čuvati uspomenu na nju u svojim srcima, jednako kao i svi olaski Hrvati.

bpb

Trenutak za pjesmu Dobriša Cesarić

Krik

Čitavog dana bol mi buja,
Zamjetljiv tek u glasu tihom,
Al dođe noć, i razlije se –
I najedanput kriknem stihom.

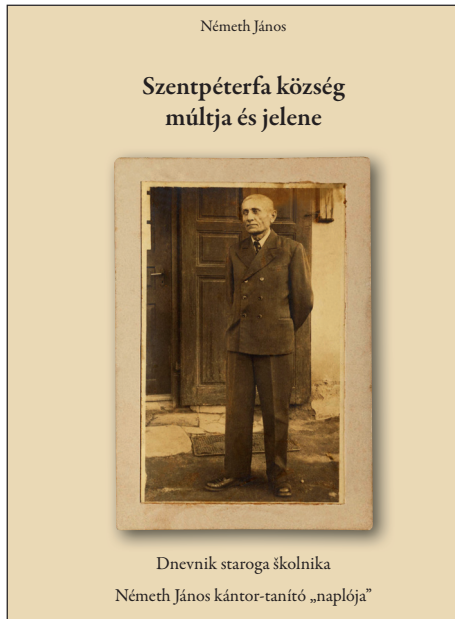
Završnuvši svoj vrisak u svijet
Da uokolo traži jeku,
Razdijelio sam svoje srce

Med braću neznanu, daleku.
I krik moj luta, luta, luta,
A kada srodno srce prene,
Da l' ono sluti da je pušten
Iz noći mučne, probdjevvene?

Dnevnik petrovskog „staroga školnika” Ivana Nemetha u knjigi

Hrvatska samouprava Petrovoga Sela vrijeda će obogatiti knjižnicu onih patriotov ke zanimama ne samo sadašnjost, nego i prošlost našega sela. Kot kroničar u toj historiji veliku ulogu je imao i pokojni, kako ga je nek narod zvao „stari školnik“, Ivan Nemeth, ki je od 1904. do 1941. ljeta živio i podučavao petroviske generacije u mjesnoj školi. Kot pravi lampaš je djelovao med svojimi ljubljenimi Hrvati, a u slobodnom vrjenu rado je bilježio događanja, podatke važne za petrovisku povijest. Pojerbali smo od njega brojne pjesmice, brojalice za dicu, jačke, igrokaze je učio, i kot pravi školnik u svakom hipcu svojega žitka je brižno odgojio svoj narod. Od 1941. ljeta je živio u Kermendu kade je i zakopan, suprot toga da su mu u jednom rukopisu našli napomenu, kako bi rado bio počivao u petroviskom cintiru. Hrvatska samouprava na pedesetu obljetnicu njegove smrti je namjeravala izdati knjigu, no kako je rekla predsjednica Ana Škrapić-Timar, na naticanju dobiveno materijalno sredstvo od Zaklade Wekerle kasnije dospilo na njev račun. Knjiga je tiskana u Izdavačkoj kući Croatica, zasad u sto primjerkov. Svi stroški će iznašati oko tristo jezero forintov, pola će morati platiti iz svojega budžeta Hrvatska

BUDIMPEŠTA – Mária Lebstück rođena je u Zagrebu 1830. g., a umrla u Budimpešti. Počiva na groblju u Novoj Pešti gdje se već godinama uz dan proslave Revolucije iz 1848. godine sjećaju na nju, i gradski oci i predstavnici tamošnjih Hrvata, na čelu s Maricom Gal, predsjednicom Hrvatske samouprave. Tako će biti i ove godine, 14. ožujka, s početkom u 11 sati. Programu će sudjelovati i nekoliko učenika budimpeštanskog HOŠIG-a s prigodni m kazivanjem stihova Sándora Petőfia na hrvatskom jeziku. Mária Lebstück rođena je u bogatoj trgovačkoj obitelji. Od 13. godine živjela je u Beču. Pod imenom Károly Lebstück sudjeluje u Bečkoj revoluciji 1848. godine, od ožujka do listopada u pravničkom odredu. Nakon sloma revolucije u Beču pridružuje se oslobodilačkoj vojsci, sudjeluje revolucionarnim događanjima u Budimu. Nakon sloma revolucije, u aradskoj tvrđavi biva zatvorena, oslobođena je i prognana iz Mađarske. Sa sinom rođenim u tamnici živi u Hrvatskoj. Od 1851. godine u braku je sa slikom rom Gyulom Paschom, živi u Győru. Poslije muževe smrti živi u bijedi, seli se k sinu u Budimpeštu, gdje i umire. Njezin je lik opjevan u opereti što su je napisali 1942. godine Jenő Huszka i László Szilágyi.

samouprava. Dnevnik Ivana Nemetha je najden u samboteltskom arhivu, a izdavanje dvojezične knjige se zgoda dozvolom njegovih nukičev ki se jako veselu da će didin rukopis vrijeda ugledati svitlo dana. Knjigu je sastavio etnograf iz Narde, dr. Šandor Horvat, a predgovor napisao kustos samboteltskoga muzeja Andraš Handler. „Ufamo se, da će izdanje rukopisa Ivana Nemetha velika pomoć biti svim onim, ki si želju bolje upoznati historiju našega sela, da će se ovako njegove jačke dalje čuvati i da će ukazati na važnost očuvanja hrvatskoga jezika. Neka i naša dica i nukiči ostanu vjerni spominku staroga školnika „Najvjernijega sela“!“ – se piše u predgovoru ove knjige od 150 stranic.

Dnevnik će biti prezentiran u Petrovom Selu, kako je obećala predsjednica Hrvatske samouprave, Ana Škrapić-Timar, još pred Vazmi.

-Tiho-

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Zajedničko razmišljanje o sudbini hrvatskih škola u Podravini

(...)

Reagirajući na iznesene prijedloge Gabor Győrvári je rekao kako u načelu nema prepreke udruživanju podravnih škola pod okriljem pečuške gimnazije, s tim da se mora izraditi jedinstvena koncepcija nastave koja bi bila u skladu s programom pečuške škole. Sve to ne bi bilo jednostavno provesti jer se u školama različito predaje hrvatski jezik: u nekima se predaje kao predmet, neke imaju dvojezičnu nastavu, a u Pečuhu je jezik nastave hrvatski. Ta ustanova inače pripada Gradu Pečuhu, pa bi za takvo udruživanje trebalo zadobiti potporu i s te strane. Susret u Martincima je ispunio cilj: počelo se zajednički razmišljati o problemima malih škola u Podravini, ipak još je dalek put do rješenja, naime, imali smo dojam da lica sudionika ni nakon dogovora nisu bila manje zabrinuta nego prije njega.

t. k.

(Hrvatski glasnik, 2007/8)

KUKINJ – U organizaciji Hrvatske samouprave, kako za Hrvatski glasnik izjavljuje njezin predsjednik Ivo Grišnik, 11. ožujka u mjesnom domu kulture, s početkom u 16 sati priređuje se književna tribina. Gost je etnolog Đuro Franković, a ovom će prigodom biti predstavljena njegova najnovija knjiga «Blagdanski kale ndar 1» koja je svjetlo dana ugledala u Đakovu 2011. godine, u izdanju Grada Đakova i Đakovačkoga kulturnog kruga. Knjiga sadrži građu bogate tradicijske kulture Hrvata u Mađarskoj.

BUDIMPEŠTA – Misa na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila, u budimpeštanskoj Vackoj ulici služiti će se 11. ožujka, s početkom u 17 sati. Misu služi otac Vjenceslav Tot.

U Lukovišću su se sreli stari znanci

Marindan u Santovu

Tradicionalna šokačka zabava

U suorganizaciji mjesne Hrvatske samouprave i Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma, vezano za blagdan Svijećnice, 4. veljače ove godine u Santovu je priređen tradicionalni Marindanski bal. Nažalost, ove godine organizatori su odustali od velike dvorane i od velikog programa, te od zajedničke večere, naprosto zbog nedostatka odgovarajućih novčanih sredstava. Najamninu velike svatovske dvorane, troškove poziva jedne velike kulturne skupine, a da ne govorimo o zajedničkoj večeri, ove godine nisu mogli ostvariti, kao što nisu htjeli ni znatno povisiti cijenu ulaznica. Zbog svega navedenog, ove su se godine odlučili za skromniju priredbu u mjesnoj gostionici, a uz program domaćih izvođača. santovačkih učenika i mladeži. K svim „nedaćama“ pridružila se još jedna, a to je snježno nevrijeme, koje je otežalo organizaciju, i zasigurno spriječilo dio gostiju da se odazove pozivu.

Sestrične Anita i Dijana Mandić

Iako je dan prije počeo padati snijeg, koji nije prestajao padati ni na sam dan bala, te stvorio teške uvjete u prometu, organizatori su odlučili da se on ne odgađa jer bi se teško mogao ponovno organizirati u iduća dva tjedna do početka korizme, a prekinula bi se i više nego stogodišnja tradicija. Na organizatorima i sudionicima dakle nije stajalo ništa, sada je već sve ovisilo samo o orkestru i o tome hoće li se primiti prilično dugog i nimalo bezopasnog putovanja. Kada je napokon stigao potvrđni odgovor, nije bilo više povratka. Pretpostavljalo se da gostiju sa strane neće biti, moglo se računati samo na mještane. Nažalost, i dio njih je odustao, ali ni to nije

umanjilo značenje ove tradicionalne priredbe, to više što su sudionici programa dali sve od sebe kako bi, unatoč rijetkim mogućnostima za sastanak i probe, obogatili i uljepšali ovu hrvatsku večer. Nevrijeme je znatno otežalo i njihove posljednje pripreme, ali nijednog trenutka nisu pomišljali na odustajanje od nastupa premda je tijekom dana organizirana posljednja proba, a za večer je trebalo ne samo odjenuti izvornu šokačku nošnju nego i nekako doći do dvorane u središtu naselja, ili se pak odijevati na licu mjesta.

Bal je već po tradiciji otvoren pjesmom «Marin, majko, lipo ime», koju su ove godine zajedno izveli učenici pjevačkoga zbora Hrvatske škole pod vodstvom Marije Kovačev Milanković i santovačke mladeži sastavljene uglavnom od učenika srednjih škola i studenata, ali i malo starijih, koje je okupila studentica Dijana Mandić. Nakon pozdravnih riječi i otvorenja bala, uz čestitke svim Marijama, Maricama i Marinima, te drugima

koji na isti dan slave svoje imendane, nastupio je tamburaški orkestar Hrvatske škole koji je odsvirao nekoliko poznatih bunjevačkih melodija i uspješnica Zvonka Bogdana – Ej, salaši na sjeveru Bačke, U tom Somboru, Govori se da me varaš i Subotičko kolo pod vodstvom Ádáma Szabóa, koji je zamijenio učitelja tambure Attilu Csuraia koji je bio spriječen. Plesna skupina Hrvatske škole nastupila je spletom šokačkih plesova i pjesama: Vesela je Šokadija, Doktore, Kukuješće, Keleruj i, naravno, šokačkim kolom, što je s njima uvježbala voditeljica školskog folkloru Evica Čatić Kozic. Mješoviti pjevački zbor „Santovkinje i Santovci“, nastupajući prvi put u ovom sastavu samo za Marindan, potpomognut dramskim umjetnikom i pjevačem Stipanom Đurićem, otpjevao je nekoliko izvornih šokačkih pjesama i uspješnica: Maramica na stazi, Lipo ti je rano uraniti, Oj, curice, šil dil daj, I mi smo Šokci, a u pratnji gostujućega Tamburaškog sastava „Siget“.

Nastupio je i tamburaški orkestar Hrvatske škole

Pjevački zbor santovačke mladeži sastaje se samo za ovu prigodu, a nastupio je u pratnji Orkestra «Siget» i uz potporu Stipana Đurića

Na programu se okupili i nekoliko roditelja, baka i djedova, ponosnih što njihova djeca i unuci na taj način njeguju i čuvaju izvorne šokačke tradicije, nošnju, pjesme i plesove.

U nastavku večeri goste su zabavljala, zapravo, dva orkestra, tamburaški „Siget“ i Stipan Đurić, te „Podravka“, koji su naizmjenično svirali narodne plesove i pjesme, uz novokomponirane i zabavne uspješnice. Međuvremeno je održana i tombola – nagradna igra uz izvlačenje brojeva, pa je zabava potrajala do sitnih sati.

S. B.
Foto: Ákos Kollár

Zbor Djurdjice svečevao 70. rođendan svoje kume

Kornelija Šteger-Bíró u vijencu rođakov, prijatelji i jačkarov

Dugo čekamo na slavljenicu Korneliju Šteger-Bíró u prostoriji sambotelske Hrvatske samouprave 27. januara, u petak uvečer s rođaki, prijatelji i jačkari ter jačkaricama hrvatskoga zbora, Djurdjice. Teta Nela nisu samo aktivna članica ovoga korusa od utemeljenja, nego i vik raspoložena žena za šalu i humor, svenek vesela i spremna za druženje ter društvo. Danas u vijencu najmilijih svečuje svoj sedamdeseti rođendan, a u organizaciju su se s brojnim presenećenji priključili člani mjesne Hrvatske samouprave ter člani zbora i ovoga Hrvatskoga kluba. I zato je postao ov okrugli jubilej pravi društveni događaj u žitku sambotelskih Hrvatov.

Predsjednik Hrvatske samouprave, Laslo Škrapić, čestita slavljenici

Člani zbora Djurdjice su si i zajačili na ovom lipom svečevanju

Burni aplauz sprohadja dolazak tete Nelike, ka jur u prvom trenutku upametzame u centru ove prostorije svoju kopiju, obličenu lutku s vlašćom fotografijom. Sa suzami se miša smih, slavljenicu vidimo dupljasto, no ne zavolj toliko popijenih vin, nego zato jer sidu jedna uz drugu, uprav na sredini. Nukice, dica, najbliži rođaki nosu kitice i najbolje želje, pajtašice Marica i Nelika iz Petrovoga Sela daruju posvećenu štatuu Blažene Divoce Marije. Čini nam se da su iz dibokih emocij istočene suze nezaustavljive. Laslo Škrapić, predsjednik Hrvatske samouprave grada, gratulira krsnoj kumi zbora Djurdjice, jer kako čujemo od njega, po prijedlogu tete Nelike nosi njev zbor jur već od petnaest ljet ovo ime. U tom krugu i ona jači i njeguje hrvatsku kulturu. Čestitke ne ostaju prez jačkov, a najlipša je za jednu Petroviščanku, pravoda ona nota iz doma da je „Lipa kitica procvala“, ku ovom prilikom muzički prati Janoš Timar. Franci Jurašić, predsjednik Društva sambotelskih Hrvatov, se je pripravio za svečani

U centru pažnje „jubilarke“

govor cijelom životnom kronikom jubilarke. Kako su teta Nela narodili 19 ljet kasnije od svoje sestre, 30. januara 1942. ljeta. Kako drugoj dici u to vrime, tako i njoj je pripala teška sudbina jer je nje mati sama othranila dvi sestre. Završila je osnovnu školu u rodnom Petrovom Selu, marljivo je nosila tašku školnika Janoša Piliša i čuda se je igrala s pajtašicama. Rano ju je ostavila mati, za nje smrću, familija ujne Lile je postala i nje obitelj. Rado bi bila nastavila svoje školovanje, ali pineznu potporu zato imala nije i začela je djelati u sambotelskoj tekstilnoj fabriki, otkud je prošla u zasluženu mirovinu. Iz hištva ima jednoga sina i jednu kćerku ter sad jur i dvi nukice, ali joj je i sadašnji žitak darovan familiji. Za djelomično tužnimi spominki slijedi šalna scena s Rožikom Kapitar-Pulai ka prez pardona predstavlja, u kakovom se stresu oblači, pripravlja na nastup teta Nela. U ime jačkarnoga zbora, kumi, čestita Ištvan Škra-

pić, zahvaljujući trud i vrime, ko alduje za ovo društvo. Aranka Barilović-Zentai kot najstarija članica prikdaje jednu sliku kolegici i pajtašici iz Petrovoga Sela. Uz riči zahvale, slavljenica samo toliko kaže da nigdar u žitku nije imala ovako lipi rođendan. I onda se začme prava fešta s večerom, šampanjcem, pečeni, tortami, jačenjem i tancanjem do bijeloga svitanja.

Jubilarki i mi željimo čuda zdravlja i blaženstvo ter još mnogo veselih trenutkov s familijom i prijatelji skupa u ovom Hrvatskom klubu i zboru!

-Timea Horvat-

Rožika Kapitar-Pulai je odigrala kako se teta Nela pripravlja na jačkarni nastup

Slika iz mladosti: slavljenica s pajtašicom Maricom Borhi-Franyi 1957. ljeta

SANTOVO – Na zajedničkoj sjednici 23. veljače ove godine, odlukom dvaju vijeća – samouprave sela Santova i susjednog Dautova – raspisan je natječaj za novoga kućnog dječjeg liječnika, koji će po ugovoru sa samoupravama svoju liječničku praksu obavljati kao poduzetnik od 1. kolovoza ove godine za oba naselja. Novi je natječaj raspisan zbog toga što je dječja liječnica, koja u Santovu radi 19 godina kao zaposlenica santovačke samouprave, najavila odlazak u mirovinu. Natječaj za novoga dječjeg liječnika otvoren je do 12 sati 30. ožujka ove godine, a poziv za natječaj dostupan je na web-stranici www.orvosallas.hu i na hercegszanto.hu.

SANTOVO – U suorganizaciji Hrvatske osnovne škole i mjesne Hrvatske samouprave, 13. ožujka u Santovu se priređuje školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku. Na natjecanju, koje će se održati u prostorijama novog učeničkog doma, s početkom u 15 sati, sudjelovat će tridesetak učenika od 1. do 8. razreda.

Narodnosna večer u Olasu

I ove su se godine u pokladnom razdoblju, 4. veljače, okupili olaski Hrvati na priredbi i balu zvanom Narodnosna večer. Među izvođačima bili su pjevač i glumac Stipan Đurić, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe i dječja plesna skupina KUD-a Marica iz Salante. Za večeru nudila se sarma, gibanica sa sirom, jabukama te miješano s višnjom i krupicom. Za balsko raspoloženje brinuo se Orkestar Juice.

Unatrag nekoliko godina, u organizaciji i na poticaj tamošnje Hrvatske samouprave, kozarski se Hrvati u pokladnom razdoblju redovito okupljaju na tragu običaja „ženskih poklada“. Tako je to bilo i ove godine, 12. veljače. Kozarci će poklade i pokladno veselje upriličiti s KUD-om Tanac i Orkestrom Vizin te Ženskim pjevačkim zborom Augusta Šenoe

Vesel' mo se, stigle su poklade,
ajd' na sokak, Kozarkinje mlade!

Veseli se i ti, djedo stari –
poklade su, za poso ne mari!

Poklade su, budimo bušari!
Bit će kasno kad budemo stari.

Kod Šokaca taka je navada:
za poklade pravi se parada.

Poklade su, veseli se svako;
ajd u kolo i ti, moja bako!

Poklade su i brezbrizni dani,
vesele se Šokci razdragani.

Ajd', bušari, vatat žene mlade,
sad slobodno, stigle su poklade.

Na skijaški staza ponovo petroviski školari

Zajednička slika djece, roditeljev, pedagoga i drugih ljubiteljev ovoga sporta

Zahvaljujući oduševljenim organizatorom, farniku u Pinčenoj dolini Tamásu Várhelyiu i petroviskoj učiteljici Nikolettii Timar ter pedagogu Petru Škrapiću, petroviski školari i ljetos su mogli posebno uživati u zimski radosti. Jur već ljet, u dogovoru s roditeljima i školskom peljačtvom, imaju priliku naši učenici diozitati u skijaškom taboru u Austriji. Kako nas je obavijestio petroviski dušobrižnik, ki je i sam aktivni skijaš, ljetos od 16. do 18. februara su mogli najavljeniki sudjelovati u ovoj skijaškoj zabavi, ka organizirano nije omogućeno u nijednoj drugoj našoj školi. Putni cilj je svaki dan bio austrijsko skijališće Hebalms vrhuncem od 1400 metarova, odaljeno od našega sela na 170 km. Brojni roditelji su se ganuli s grupom kot početniki, ali samo kot promatrači ili čuvari dice, tako pod opreznimi pogledima odrašćenih su se mogla dica upoznati s raznim tehnikama skijanja.

Prve dva dane 45 Petrovišćanov je od jutra do kasnoga večera moglo isprobati skijaške staze, a treći, ujedno zadnji dan tabora, 65 lju-

biteljev ovoga sporta se je zabavljalo, skijalo med savršenimi uvjeti ovoga zvanarednoga

S malimi početnikima se je bavio učitelj tjelovježbanja Petar Škrapić

MALA STRANICA
Izradila: Dijana Kovačić
iz Firčehaza

skijaškoga područja, a sunčano vrijeme je još dodatno polipšalo ov boravak u Austriji. Ovo-ljetnomu skijanju su u velikom doprinesli oni dobročinitelji iz nimških i hrvatskih farova u Austriji, ki su jur tamo nehasnovanu skijašku pratež darovali petroviskoj fari, a s tim su pak pravoda smanjili stroške trodnevnoga skijaškoga tabora za petroviske obitelji. Sredstva za skijanje i rublje za taborom se odnesu najzad na faru i to svako ljetu moru „posuditi” aktuelni skijaši.

-Tiho-

Slike: Tamás Várhelyi

U prekrasnom vremenu tabor je bio za svakoga pravi užitek

Očividno je i Marku Handleru zabavno bilo

U spomen

József Bognár (1939–2012)

Nakon kratke, ali teške bolesti, u kalačkoj bolnici 1. ožujka 2012. u 73. godini života preminuo je József

Bognár, pedagog, dugogodišnji ravnatelj seoske škole, bivši načelnik sela. József Bognár rođen je 26. svibnja 1939. godine na Batini u Hrvatskoj (tada u Jugoslaviji). Učiteljsku je diplomu stekao 1957, a struku zemljopis-tjelesni odgoj diplomirao 1967. godine. Od 1957. do 1966. radi kao učitelj, od 1966. doravnatelj, a od 1977. do 1994. kao ravnatelj seoske škole. Od svoje mladosti, desetljećima je bio istaknuti kulturni djelatnik, harmonikaš, voditelj pratećeg orkestra mjesnoga kulturno-umjetničkog društva, pridonio je očuvanju i njegovanju tradicija šokačkih Hrvata. Tri puta je izabran za načelnika sela, između 1990. i 2002. godine. Dobitnik je više priznanja, među njima i odličja „Za selo Santovo“ koje je primio 1991. godine za istaknuti kulturni rad. Santovačka samouprava smatra ga svojim pokojnikom. Njegov posljednji ispraćaj bio je 7. ožujka na santovačkome groblju. Neka mu je vječna hvala, počivao u miru.

Stipan Balatinac

Obavijest

U organizaciji Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport Hrvatske državne samouprave, u subotu, 24. ožujka 2012. godine, u baranjskome Mišljenju priređuje se peti put zaredom **Hrvatski državni malonogometni kup**. Momčadi se mogu prijaviti iz šest županija i glavnoga grada. Pravilnik i prijavnicu za spomenuti susret možete pronaći na web-stranici www.horvatok.hu.

Svi Hrvati ljubitelji nogometa, ako ste zainteresirani, prijaviti se možete kod predsjednika područnih samouprava (Bačka – Joso Šibalin, Baranja – Mišo Šarošac, Šomođ – Jozo Solga, Zala – Jože Takač, Jursko-mošonsko-šopronska ž. – Štefan Kolosar, Željezna ž. – Štefan Krizmanić, Budimpešta – Anica Petreš Németh).

Još jedna obljetnica u KUD-u Sumarton

U sumartonskom domu kulture 4. veljače održana je redovita skupština Kulturno-umjetničkog društva Sumarton, na kojoj je nazočilo više od pedeset članova. Osim uobičajenoga dnevnog reda, izvješća o djelovanju, gospodarenju organizacije, done-sena je odluka o učlanjenju u Zajednicu hrvatskih kulturno-umjetničkih udruga Međimurske županije te o obilježavanju desete obljetnice utemeljenja tamburaškog sastava Sumartonski lepi dečki.

Grga Hodoš, voditelj
sastava Sumartonski
lepi dečki

Od sedamdeset članova KUD-a Sumarton na skupštinu se odazvalo više od pedesetero. Nekoliko njih odsutno je bilo zbog bolesti, a neki zbog radnih obveza, no broj nazočnih dovoljan je bio za kvorum. Vođenje skupštinom povjerenje je Lajošu Vlašiću, članu predsjedništva, a sve se odvijalo prema zakazanome dnevnom redu. Joža Đuric, predsjednik, zamolio je voditelje sekcija da izvijeste o prošlogodišnjem radu.

Marta Kramarić, voditeljica sekcije mješovitog zбора, izvijestila je skupštinu o mnogim nastupima zbor te o postavljanju igrokaza na scenu, a broj članova je porastao s tri osobe. Andreja Fehervari, voditeljica plesača mladih, izvijestila je nazočne o osam nastupa tijekom cijelu godinu. Mladi plesači su naučili tri nove koreografije, Bunjevačko prelo, Pomurske plesove, a postavljeni su na pozornicu i Pomurski svatovi. Voditeljica ove godine planira učenje šokačkih plesova i valpovačke koreografije. Gđa Fehervari podučava ples i u mjesnoj osnovnoj školi za desetero djece, koja lijepo napreduju. U tekućoj godini uvježbavat će baranjske plesove. O nastupima i povećavanju broja plesača, izradbi novih narodnih nošnji govorila je Gordana Gujaš, voditeljica plesne skupine odraslih. Zahvalila je tamburaškom sastavu što je cijele godine pružao glazbenu pratnju za plesače.

Lani je vodstvo tamburaša Sumartonski lepi dečki preuzeo Grga Hodoš, naime prijaš-

nji voditelj Zoltan Maroši zbog radnoga mjesta više nije mogao obavljati tu dužnost. Najzreliji tamburaši tijekom cijele godine imali su niz nastupa, pratili zbor ili plesače, ali, kako je voditelj rekao, malo je bilo stručnog napretka i smatra da bi bilo poželjno preko ljeta organizirati tamburaški tabor i pozvati nekog iskusnog tamburaša da pomaže u razvijanju. Inače tamburaši će i ove godine nastupati na Festivalu „Kre Mure i Drave“ s novom skladbom glazbenika Zoltana Barata, čiji je tekst napisao Joža Đuric. Tamburaši će ove godine proslaviti desetu obljetnicu svoga postojanja. To žele obilježiti izdavanjem CD-ploče negdje u ljeto. Prigodom obljetnice nastoje prirediti hrvatski bal na kojem će glazbu nuditi tamburaški sastav. U svrhu ostvarivanja ciljeva tamburaši će povećati i broj proba. O prošlogodišnjem financijskom izvješću govorio je predsjednik. Društvo je gospodarilo s domalo milijun i tristo tisuća forinti. To su bili prihodi iz natječaja, članarine, nastupa, davanje usluga razglasa. Proračun za iduću godinu nešto bi se povećao, naime lanjski iznos što ga je izglasovala Seoska samouprava nije bio isplaćen, stoga će to dodati ovogodišnjem proračunu. Prema očekivanjima, proračun za 2012. g. bit će oko milijun i sedamsto tisuća forinti, čime treba ostvariti predviđene programe od kojih su veći: susret Najselo, Vino i tambure, Glazbeni tabor. Društvo u suradnji s Društvom Horvata ker Mure i Županijskom hrvatskom samoupravom kandidiralo se na europske projekte u okviru kojih bi se podučavalo učenje tamburice i plesa, no još se čekaju konkretni odgovori u vezi s njihovom provedbom.

Budu li projekti uspješni, organizacija će moći ostvariti dobre programe od tabora do festivala. Nazočni članovi Društva donijeli su odluku o učlanjenju organizacije u Zajednicu hrvatskih kulturnih udruga Međimurske županije, s kojom se već otprije surađuje. Predsjednik kulturnoga društva Joža Đuric izvijestio je članove da će iduće godine opet biti izbor predsjedništva organizacije, te izjavio da od toga vremena predsjedničke dužnosti želi predati kojem drugom članu i neka članstvo već sada razmišlja o tome.

35. međunarodni sajam turizma „Utazás 2012”

Prvi put na budimpeštanskom sajmu otok Vir

Četverodnevni 35. međunarodni turistički sajam „Utazás 2012” ustrojen je na prostoru Hungexpo, a istovremeno i 21. sajam nautike „Budapest Boat Show”, zatim 5. specijalizirani međunarodni sajam za kampiste „Karaván Szalon” te 4. specijalizirani sajam za ljubitelje biciklizma „IV PORT.hu Bringa-expo”. Na sajmu, od 1. do 4. ožujka, svoju turističku ponudu prikazalo je 456 izlagača iz 22 zemlje Europe i svijeta. Počasni inozemni gost ovoga puta bila je Poljska, počasni domaći gost grad Debrecin, a počasni je gost iz područja kulture „110 godišnja halaška čipka”. Cijela je manifestacija priređena pod lozinkom „Olimpijske igre – smjer London” na 15 tisuća m² od čega „Utazás 2012” na osam tisuća. Riječ je o jednom od najvažnijih europskih turističkih sajmova i najvećem na području srednjoistočne Europe.

I na ovom se sajmu predstavila Hrvatska turistička zajednica, koja je predstavila svoju turističku ponudu na 72 m², zajedno sa suizlagačima TZ grada Zagreba i tvrtkom Adriagate iz Splita. Na zapaženom štandu sa suvremenim tehničkim inovacijama poznatog umjetnika Ivice Propadala, u društvu atraktivnih brošura dalmatinskih, kvarnerskih i istarskih gradova i mjesta, našao se i virski propagandni materijal. „Otok s dva lica” prvi put je nastupao u Budimpešti. „S pogledom na ostatke drevnih pašnjaka ili vinograda, na maslinike i brojne druge poljoprivredne kulture, otok Vir je mjesto za odmor, rekreaciju, uživanje u čarima ljeta na pješćanim plažama

i divljoj egzotici otoka te tradicionalnoj gastronomiji Mediterana”, navodi se među ostalim u suvremeno dizajniranoj brošuri tog otoka. Posjetitelji sajma znatizeljno su pratili prikaz otoka Vira i tamošnjeg turizma što su ga predstavljali načelnik Općine Vir Kristijan Kapović, upravitelj općinske tvrtke „Vir turizam” Zdenko Mičić te voditelj predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti Marin Skenderović. Predstavljajući se s vokalnim i instrumentalnim izvedbama popularnih klapskih pjesama uveličala klapa „Vir”.

„Hrvatska je za mađarske građane i u 2011. godini zadržala položaj najvažnijeg inozemnog odmorišnog odredišta, a također je Mađarska ostala jedno od najvažnijih tržišta za Hrvatsku. Prema broju noćenja i dolazaka u 2011. godini nalazi se na devetome mjestu, sa 335.082 dolazaka i 1.865.840 noćenja, što su i glavni razlozi da Hrvatska predstavi svoju turističku ponudu na jednom od najvažnijih turističkih sajmova u ovom dijelu Europe” – reče Marin Skenderović, voditelj predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti.

Mađarski građani većinom pojedinačno posjećuju Hrvatsku, te su vlasnici mnogih odmarališta i luksuznih jahta, ne govoreći o popularnosti nautičkog turizma. Hrvatski je štand i ovoga puta bio jako dobro posjećen, ni traga mnogo puta rečenoj gospodarskoj krizi, a Hrvatska ih i nadalje očekuje širokom turističkom ponudom.

k. g.

Program Hrvatskog kazališta za ožujak 2012. g.

2. ožujka u 18 sati Fadil Hadžić: Državni lopov, Novo Selo

10. ožujka u 15 sati J. Swarc: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Sziporka, kazališna dvorana, na mađarskom jeziku

11. ožujka u 11 sati J. Swarc: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Sziporka, kazališna dvorana, na mađarskom jeziku

14. ožujka u 15 sati J. Swarc: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Sziporka, kazališna dvorana, na mađarskom jeziku

21. ožujka u 15 sati J. Swarc: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Sziporka, kazališna dvorana, na mađarskom jeziku

22. ožujka u 18 sati otvorenje izložbe slikarice Đenane Voljevica-Čičić, galerija Čopor/t/-Horda

23. ožujka u 18 sati Fadil Hadžić: Državni lopov, Kašad

26. ožujka u 15 sati J. Swarc: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Sziporka, kazališna dvorana, na mađarskom jeziku

27. ožujka u 10 sati, J. Swarc: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Sziporka, kazališna dvorana, na mađarskom jeziku

29. ožujka u 11 sati P. Mančev–Lj. Ostojčić: Zečja škola, u okviru XVII. Vukovarskoga lutkarskog proljeća, Vukovar

29. ožujka u 17 sati P. Mančev–Lj. Ostojčić: Zečja škola, u okviru XVII. Vukovarskoga lutkarskog proljeća, Mikanovci

30. ožujka u 10 sati P. Mančev–Lj. Ostojčić: Zečja škola, u okviru XVII. Vukovarskoga lutkarskog proljeća, Ilok.

BUDIMPEŠTA – Prigodom gostovanja na turističkom sajmu »Utazás 2012» u Budimpešti, izaslanstvo grada Vira, predvođeno načelnikom Kristijanom Kapovićem, posjetilo je i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti gdje ih je primio veleposlanik Ivan Bandić. Kako donosi portal e.zadar, razgovaralo se o odnosima između Hrvatske i Mađarske, o radu veleposlanstva i djelovanju prema hrvatskoj zajednici u Mađarskoj, turističkoj orijentaciji Općine Vir i ulaganjima u turizam, te turističkim očekivanjima i zoru Hrvatske od strane mađarskih turista. Prvog ožujka na turističko-ugostiteljskom brodu i restoranu «Spoon», Virani su priredili posebnu večeru za prijatelje i suradnike iz Mađarske, te hrvatske dužnosnike u Mađarskoj. Večeri su, među ostalima, nazočili veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Ivan Bandić, gradonačelnik prijateljskoga grada Dombovara Loránd Szabó, zastupnik u Mađarskom parlamentu Vilmos Patay, predsjednik dombovarske Hrvatske samouprav e Gabor Varga Stadler, voditelj predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti Marin Skenderović, voditelj štanda Hrvatske turističke zajednice Ivo Eškinja, te brojni drugi uzvanici. Predstavljanje u Mađarskoj ima veliko značenje za virski turizam, posebice ako se zna da su Mađari najbrojniji strani gosti na tom otoku s više od 11 i pol tisuća dolazaka u 2011. godini i s gotovo 85 tisuća ostvarenih turističkih noćenja. U postotku to iznosi 14,11% od ukupnog udjela u ostvarenim turističkim noćenjima, odnosno i u toj kategoriji svrstava mađarske goste odmah iza domaćih.

Lakomac u Kalači

Ženski pjevački zbor „Ružice” i Muški komorni zbor „Kalača”

Hrvatska samouprava grada Kalače 18. veljače organizirala je već tradicionalnu pokladnu priredbu pod nazivom Lakomac. Na priredbi, koja je i ove godine održana u predvorju katoličke ustanove, u kojoj se odvija nastava hrvatskoga jezika, u programu su nastupili KUD Ladislava Matuška iz Kukinja, domaći Ženski pjevački zbor „Ružice”, Muški komorni pjevački zbor „Kalača” i plesna skupina učenika hrvatske skupine katoličke ustanove. U nastavku večeri goste je zabavljao Orkestar „Bačka” iz Gare.

Snimke: Stipan Perić

Dio okupljenih gostiju iz Kalače i okolnih naselja, Dušnoka, Bačina...

Bunjevačko prelo u Baji

U organizaciji mjesnoga Kulturno-prosvjetnog središta, 18. veljače na Fancagi u Baji održano je već tradicionalno Bunjevačko prelo. Športska dvorana fancage ustanove ispunjena je do posljednjega mjesta, a u prigodnom kulturnom programu nastupili su učenici fancage škole u pratnji orkestra „Čabar” i Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Vodenica” iz Bačina u pratnji orkestra „Zabavna industrija”. U nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinuli su se orkestri „Gravia Band” iz Berega (Vojvodina) i „Čabar” iz Baje.

bpb

